

HISTORIA I KULTURA ZIEMI SŁAWIEŃSKIEJ

T. V

STUDIA NAD DZIEJAMI WSI

FUNDACJA „DZIEDZICTWO”

HISTORIA I KULTURA ZIEMI SŁAWIEŃSKIEJ

TOM V

STUDIA NAD DZIEJAMI WSI

Redakcja:

WŁODZIMIERZ RĄCZKOWSKI
JAN SROKA

SŁAWNO 2006

ABSTRACT: Włodzimierz Rączkowski, Jan Sroka (eds), *Historia i kultura Ziemi Sławieńskiej*, t. 5: *Studia nad dziejami wsi* [History and Culture of the Sławno region, vol. 5: Studies in history of villages]. Fundacja „Dziedzictwo”, Sławno 2006, pp. 401, figs 121, tables 9. ISBN: 83-924286-5-X. Polish & German texts with German & Polish summaries.

These are studies of history of several villages of the Sławno Land (Pomerania, Poland). Papers refer to history of places which is virtually unknown for most of Polish current citizens. Authors represent variety of approaches to historical studies – from detailed enquiry of existing archives to individual, emotional “time trips” into the past. Thanks to it we got colourful images of local histories. These paper may allow people living in those places, villages better understanding the surrounded world, landscapes etc.

© Copyright by Włodzimierz Rączkowski, Jan Sroka 2006

© Copyright by Authors

Na okładce: Rudolf Hardow, *Chalupa dymna w Rusinowie*, rysunek tuszem, 1914

Rudolf Hardow, *Rauchhaus in Rützenhagen*, Zeichnung Tusche, 1914

Fot. *Bartosz Arszyński*

Tłumaczenia na język niemiecki: *Brygida Jerzewska*

Redaktor: *Katarzyna Muzia*

Skład i łamanie: *Eugeniusz Strykowski*

Publikację wydano przy finansowym wsparciu Urzędu Gminy w Postominie

Wydawca/Herausgeber: Fundacja „Dziedzictwo”, 76-100 Sławno, ul. A. Cieszkowskiego 2
Wydawnictwo „Margraf” Sławno, e-mail: margraf1@interia.pl

ISBN: 83-924286-5-X

Druk/Druck: BOXPOL, 76-200 Słupsk, ul. Wiejska 24, e-mail: boxpol@post.pl

Spis treści

Jan Sroka (Sławno), Włodzimierz Rączkowski (Poznań), <i>Z dziejów wsi Ziemi Sławieńskiej – w stronę historii lokalnej</i>	7
Zbigniew Galek (Postomino), <i>Przyjazna Ziemia Postomińska – przedmowa</i>	15
Margret Ott (Mönchengladbach), <i>Die Geschichte des Zeitungswesens im Kreis Schlave</i>	17
Andrzej Chłudziński (Pruszcz Gdański), <i>Nazwy mieszkańców gminy Postomino w Liber beneficiorum Domus Corone Marie prope Rugenwold (1406–1528)</i> . .	33
Jolanta Poprawska (Sodupe), <i>Dzierżęcin – wiekowe dziedzictwo rodu Vanselow</i> . .	57
Adam Drapała (Rusinowo), <i>Jarosławiec – od wioski rybackiej do kurortu</i>	67
Zbigniew Mielczarski (Sławno), <i>Karsino – niewielka wieś, ale duża wielkością swoich mieszkańców</i>	107
Zbigniew Mielczarski (Sławno), <i>Korlino – w cieniu tajemniczego klasztoru i zakonnych habitów</i>	121
Paweł Jędruszczak (Sławno), <i>Z dziejów wsi Królewko</i>	139
Margareta Sadowska (Sławno), <i>Zachowane wartości kulturowe wsi Marszewo bazą jej rozwoju</i>	147
Gerlinde Sirker-Wicklaus (Bergheim), <i>Schule und Gesellschaft im Marsower Kirchspiel im 19. Jahrhundert</i>	159
Helmut Kräfft (Marburg), <i>Wspomnienia duszpasterza z Mazowa (Meitzow), powiat Sławno</i>	205
Michał Adam Kuc (Darłowo), <i>Z dziejów wsi Pieńkowo i Pieńkówko do roku 1945</i> . .	209
Margareta Sadowska (Sławno), <i>Z historii wsi Pieszcz</i>	219
Tomasz Drzazga (Lipnica), <i>Z dziejów wsi Rusinowo. Historia niemieckich osadników</i>	231
Uwe Parpart (Willingshausen), <i>Von der Schwalm nach Ristow: auf Spurensuche und Spurensicherung Motive, Erfahrungen, Erkenntnisse</i>	285
Jadwiga Kowalczyk-Kontowska (Szczecinek), Konstanty Kontowski (Darłowo), <i>Staniewice – historia i współczesność</i>	307

Constanze Krause (Berlin), <i>Die Pfälzer Kolonisation im Allgemeinen sowie die Pfälzer Kolonistendörfer Wilhelmine (Wilkowice) und Coccejendorf (Radosław Sławieński) und deren archivische Überlieferung im Geheimen Staatsarchiv Preußischer Kulturbesitz</i>	327
Margareta Sadowska (Sławno), <i>Czasy świetności a złowróżbna legenda – rzecz o wsi Złakowo</i>	367
Indeks osób	377
Indeks rzeczowy i nazw geograficznych	393
Lista adresowa Autorów	399

Nazwy mieszkańców gminy Postomino w *Liber beneficiorum Domus Corone Marie prope Rugenwold (1406–1528)*

ANDRZEJ CHLUDZIŃSKI (PRUSZCZ GDAŃSKI)

1. Wstęp

W 1919 roku ukazał się piąty tom serii wydawniczej „Źródła do historii pomorskiej” zatytułowany *Liber beneficiorum Domus Corone Marie prope Rugenwold* [Księga dóbr Domu Korony Marii niedaleko Darłowa] (ryc. 1), opracowany przez wybitnego znawcę kultury Pomorza Hugona Lemckiego¹. Książka ta zawiera dokumenty – pisane po łacinie (ryc. 2) – z lat 1406–1528 dotyczące klasztoru kartuzów, jaki istniał w pobliżu Darłowa², oraz rozmaite informacje, a przede wszystkim spis dóbr, jakie kartuzi posiadali i otrzymywali.

Wśród wymienionych osób pojawiają się mieszkańcy dzisiejszej gminy Postomino (por. też: Chludziński 2004c), co oczywiście nie dziwi, biorąc pod uwagę fakt, że w pobliżu znajdował się wspomniany klasztor (ryc. 3). W *Liber beneficiorum...* spotykamy przeważnie mężczyzn, choć często towarzyszą im żony, matki lub córki (zwykle niewymienione z imienia lub nazwiska). Z tego powodu źródło wydane przez Lemckiego jest bardzo cenne, gdyż niewiele mamy opublikowanych informacji o przeszłości Pomorza i jego przedstawicielach z tak odległego okresu. W tym miejscu należy także zauważyć, że w tak istotnym opracowaniu antroponimicz-

¹ Obszerne informacje dotyczące Hugona Lemckiego i jego działalności znajdują się w: A. Solarska (2001).

² Więcej informacji na temat samego klasztoru w opracowaniach: H. Hoogeweg (1925), A. Słabig (2002) i A. Chludziński (2003b).

nym, jak *Słownik staropolskich nazw osobowych* (Taszycki 1965–1987) materiał pomorski zebrano tylko z trzech źródeł, pomijając powyższe. Ponadto, do tej pory powstało niewiele opracowań dotyczących antropolimii Pomorza Środkowego.

LIBER BENEFICIORUM DOMUS CORONE MARIE

PROPE

RUGENWOLD

1406–1528.

HERAUSGEGEBEN

VON DER

GESELLSCHAFT FÜR POMMERSCHE GESCHICHTE
UND ALTERTUMSKUNDE.

BEARBEITET

VON

DR. HUGO LEMCKE.

STETTIN.

1 FÜR SAUNIERS BUCHHANDLUNG.
1919.

Ryc. 1. Strona tytułowa *Liber beneficiorum Domus Corone Marie prope Rugenwold* wydawnego w 1919 roku

Przedstawię nazwy tych osób wraz z dodatkowymi określeniami (np. stanu, zawodu, ewentualnych relacji pomiędzy osobami, miejsca zamieszkania), po czym wyjaśnię ich etymologię (przede wszystkim nazw niemieckich i słowiańskich). Zestawienie ma charakter słownika, hasłem jest nazwisko (o ile występuje; przy nazwach dwuczłonowych są odsyłacze do nazwisk) w formie podstawowej. Jeżeli są osoby o tym samym nazwisku, to występują w osobnych hasłach, w kolejności alfabetycznej imion. Nie wyjaśniałem etymologii imion, jeżeli znajdują się w ogólnie dostępnych opracowaniach. Po nazwie podałem rok zapisu, a następnie, w celu

lokalizacji w źródle, podana jest jego strona. Częste w *Liber beneficiorum*... (powszechne w tamtym czasie) zastępowanie liter *u:v* oraz *v:f* ujednoliciłem w wyrazach hasłowych według współczesnej ortografii (Chłudziński 2003a, b, 2004a, 2004b, 2005).

79

Item obiit in villa Zelna vxor Jacob Smedes, que dedit
j quartale butiri valoris iij m. fund. Item ibidem obiit Hans Smyt filius
eorem, qui dedit v m. fund.
2099. Item ibidem obiit vxor cuiusdam nomino Hinrik Bantz, qui
dedit pro ea j flor. canis valoris xxvj B. fund.
2100. Item obiit apud sanctum Spiritum Hinrik Smedelche, que
dedit lintheum nouum pro vno corporali.
2101. Item Clauas Lecowe proconfal in Treptow milit per feruum
notrum cum curru nostro vnum caelum magnum rotundum pro refectorio.
2102. Item obiit in Stolp dominus Mathias Wulf sacerdos, qui dedit
j flor. polt.
2103. Item Detlaf Wydelbuech et vxor eius dederunt j quartale allecum.
2104. Item Hans Juchatz in ciuitate dedit j flor. ren. pro filio suo
Symone clerico defuncto in Roltok et aliis liberis suis hic defunctis
vtriusque sexus.
2105. Item Hinrik Swantes pellex dedit viij B. fund. pro filio suo
Nicola clerico defuncto, qui habuit participationem.
2106. Item obiit in villa Belekow Teimer Went schultetus habens
participationem, cuius vxor dedit j flor. ren.
2107. Item obiit vxor Claus Manduels in Pudgur, qui dedit pro
ea xix cafes et vnum mensale magnum sed antiquum.

Anno domini 1496.

2108. Item obiit in ciuitate colmenli in Prufzia Katherina foror
domini Mathci professi huius domus, monialis ordinis cisterciensis habens
participationem, que dedit vnum ualltergium pulcrum circa altare et vnum
cingulum sacerdotale.
2109. Item obiit in Dantz honesta vidua Nale relicta domini Martini
Buekes quondam proconfalis ibidem habens participationem, que dedit ij m.
prut. et iij flapellos cereorum.
2110. Item obiit Barbara Hennynghes vidua et Margareta foror
eius habentes participationem, quarum vna dedit j flor. vngar. et alia
vnum flor. ren.
2111. Item obiit in Dantz Claus Cernekow habens participationem,
qui dedit ij m. prut.
2112. Item in villa Repkow obiit Claus Zwerte, qui dedit 4or m. et
dimidiam fund.
2113. Item Hans Bolte in Kopentere habuit participationem cum vxore
et liberis et preueniens testamentum suum ad castrum dedit pro se et suis
iij flor. ren. qui faciunt nunc xij m. fund. in octaua sancti Stephani (Jan. 2)
prefente procuratore et vicario. Obiit idem in vigilia sancti Iohannis Baptiste
(Juni 23) anno xxiij^a (1498).

Ryc. 2. Strona rękopisu *Liber beneficiorum*
Domus Corone Marie prope Rugenwold

Ryc. 3. Układ strony *Liber beneficiorum* Do-
mus Corone Marie prope Rugenwold w wyda-
niu z 1919 roku

2. Słownik

Anna: nobilis domina vxor Gherd Below in Peest dedit pro sorore
sua defuncta 1475, 108; nobilis domina Anna vxor Gherardi Belowen in
Peest 1477, 109; domina Anna vxor Gherd Belowen in Peest 1477, 109;
vxor Gherth Belowen in Peest 1478, 110; vxor Gherd Belowen in Peest
1478, 111–112 (x 3); Belowsche in Peest 1482, 115; Gherd Belowesche de
Peest 1488, 119; honesta domina Anna relicta Gherd Belowen in Pest
1493, 123; Gherd Belowesche de Pest 1495, 125; mieszkanka Pieszcza
(† 1482), jej mąż → Belowe (1) i jej siostra (b.n., † 1475).

Imię pochodzenia gr., tu w formie niem. *Anna, Anne* (Kohlheim 1998: 54), pol. ts. (Bubak 1993: 41; Cieślíkowa, Malec, Rymut 1995–2002: 2, 11), por. *Anna Grummekow* 1453 (Lemcke 1919: 93), *Anne* 1453 (Lemcke 1919: 97; Chludziński 2004b).

Brak nazwiska, domyślnie: męża, niekiedy w formie dzierżawczej (do n. męskiej dodana końcówka gen. *-en* lub przymiotnikowa *-sche*), która służy jako określenie żony.

Bantzín: *relicta Hermen Bantzyn in Cuddeczow* 1506, 137; wdowa (b.n.) po mieszkańcu Chudaczewa.

Imię pochodzenia germ., dwuczłonowe (stwniem. *heri*, niem. *Heer* ‘wojsko’ + stwniem. *man*, niem. *Mann* ‘człowiek, mężczyzna; agens’), por. *Heriman(nus)* 822, *Herman(us)* 1261, *Hermann* (Naumann 1987: 142; Bahlow 1985: 232; Kohlheim 1998: 141), tu nieco zniekształcone, pol. *Herman* (Bubak 1993: 132; Cieślíkowa, Malec, Rymut 1995–2002: 5, 101), por. *Hermen Strellin* 1459 (Lemcke 1919: 100), *Hermen Strellyn* b.r. (Lemcke 1919: 161; Chludziński 2004b), *Hermen Vreter* 1518, 1520 (Lemcke 1919: 147, 151; Chludziński 2003a: 28).

Nazwisko równe słow. (pom.) n.m., np. *Oldenbantzyn, Nygenbantzyn, Nygenbantzin* 1313, *Bandesyn, Bandessin* 1330, *Alten Banzin* 1554, *Alt, Neu Banzin* 1780, ob. Będzino i Będzinko, pow. kosz. (Rzetelska-Feleszko, Duma 1985: 112; Rymut 1996–2003: I 133), *Banzyno* 1111, *Banzin* 1256, *Bantzín* 1618, ob. Bansin, pow. Wolgast, M-VP (Niemeyer 2001: I 7), *Bansin* 1194, 1230, ob. Banzin, pow. Hagenow, M-VP (Jeżowa 1961–1962: I 55, II 22), także *Banzin*, pow. Rügen, M-VP, *Bansin* 1230, *Bantsin* 1237, ob. Benzin, pow. Schwerin, M-VP (Jeżowa 1961–1962: I 58), por. n.o. *Banz* (Breza 2002: 31), *Franczke Banczin* 1406 (Lemcke 1919: 8), *Theodericus Banczin* 1406 (Lemcke 1919: 8), *Theus Bantzín* 1411 (Lemcke 1919: 20; Chludziński 2004b).

Bantzyn → *Bantzín*

Belowe (1): *nobilis domina vxor Gherd Below in Peest dedit pro sorore sua defuncta* 1475, 108; *nobilis domina Anna vxor Gherardi Belowen in Peest* 1477, 109; *domina Anna vxor Gherd Belowen in Peest* 1477, 109; *vxor Gherth Belowen in Peest* 1478, 110; *vxor Gherd Belowen in Peest* 1478, 111–112 (x 3); *in Peest validus vir Gherd Belowe* 1482, 114; *honesta domina Anna relicta Gherd Belowen in Pest* 1493, 123; mieszkaniiec Pieszcza († 1482), jego żona → *Anna* i jej siostra (b.n., † 1475).

Imię pochodzenia germ. (stwniem. *gēr-hart*, niem. *Speer* ‘włócznia’ + *hart*, *streng* ‘twardy, ostry, srog’), por. *Ger(h)rdus* 799, *Gerhard(t)* (Naumann 1987: 115; Bahlow 1985: 165), pol. *Gerard* (Bubak 1993: 118), por. *Ger* (Cieślíkowa, Malec, Rymut 1995–2002: 5, 66), *Hart* ib. 92, por. *Gerhardus Gustrowe* 1333 (Chludziński 2003b: 42), *Gherardus Stoad* 1434 (Lemcke 1919: 51; Chludziński 2003a: 36).

Nazwisko równe słow. (pom.) n.m. *Bellew* 1294, *Belowe* 1423, ob. Below, pow. Lübz, M-VP (Jeżowa 1961–1962: II 13), Below, pow. Roebel; pow. Neustrelitz, M-VP, *Belowe* 1194, ob. Bälau, Herzogtum Lauenburg, Schleswig-Holstein (Jeżowa 1961–1962: II 13), Bälou, pow. Perleberg, Brandenburg, por. n.m. *de Belowo* 1390, ob. Bilew k. Łasku, *de Belew* 1302, ob. Bielewo k. Kościana (Nieckula 1971: 26), występujące na Pomorzu Środkowym n.m. *Beelow*, *Below Katen* k. Słupska i *Belowruh* k. Żydowa (Rzetelska-Feleszko, Duma 1985: 44, 259) są późniejsze i wtórne, por. n.o. *Biał* (Taszycki 1965–1987: I 136), *Białty* (Taszycki 1965–1987: I 135), *Biel*, *Biela* (Taszycki 1965–1987: I 141–142), *Bielow* (Taszycki 1965–1987: I 146; Cieślíkowa, Malec, Rymut 1995–2002: I 9, od n.m. *Bielow*, *Bielawa*), *Below* (Zoder 1968: I 218; Bahlow 1982³: 19; 1985: 54; Kohlheim 2000: 117; Breza 2002: 257), *Bielau* (Breza 2004: 42).

Belowe (2): *vxor Hinrik Belowen in Pest* 1493, 123; *Hinrik Belowe in Pest [...]* *pro uxore sua defuncta* 1494, 123; mieszkaniec Pieszcza († 1493) i jego żona (b.n., † 1494).

Imię to germ. n.o. *Heinrich* (stwniem. *haimi*, śrwniem. *heim*, *hein* ‘ojczyzna; dom’ + *rihhi* ‘potężny; władca, król’), dniem. *Hinrich* (Naumann 1987: 137; Bahlow 1985: 221), *Heinrich* (Kohlheim 1998: 138), dniem. *Henrik*, *Hinrich* ib. 141, 144, pol. *Henryk* (Bubak 1993: 130; Cieślíkowa, Malec, Rymut 1995–2002: 2, 51), tu w formie dniem., gdzie *ch* > *k*, por. *Hinrik Gholde* 1406 (Lemcke 1919: 6; Chludziński 2003b: 8), *Hinrik Kregh* 1451 (Lemcke 1919: 84; Chludziński 2004a: 45), *Hinrik Lyuenbergh* 1497 (Lemcke 1919: 127), *Hinrik Liuenberch* 1503 (Lemcke 1919: 133; Chludziński 2003b: 10), *Hinrik Schulte* 1459 (Lemcke 1919: 100; Chludziński 2004b), *Hinrik Haluerydder* 1439 (Lemcke 1919: 67; Chludziński 2005).

Nazw. jw., tu w formie dzierżawczej (do n. męskiej dodana końcówka gen. *-en*), która służy jako określenie żony.

Claus Detlaf → *Detlaf*

Claus Jeske → *Jeske*

Claus Vis(s)cher → *Fischer* (2)

Claus Vischer → *Fischer* (1)

Clawes Vischer → *Fischer* (1)

Detlaf: *Claus Detlaf, cuius vxor dedit [...]* 1482, 115; mieszkaniec Namierza i jego żona (b.n.).

Imię pochodzenia gr., tu niem. forma *Nicolaus* 1248 (Naumann 1987: 213; Bahlow 1985: 356), *Nikolaus* (Kohlheim 2000: 477), pol. *Mikołaj*

³ Dziękuję pani Margret Ott z „Pommerscher Greif” za udostępnienie mi tego opracowania.

(Bubak 1993: 229; Cieřlikowa, Malec, Rymut 1995–2002: 2, 92), a dokładniej często używane jego skrócenie *Claus* 1294 (Naumann 1987: 213; Bahlow 1985: 356; Kohlheim 1998: 82), *Klaus* ib. 170, *Clawes* 1337 (Naumann 1987: 213), *Klawes*, *Nikolaus* (Kohlheim 2000: 477), pol. *Mikołaj* (Bubak 1993: 229; Cieřlikowa, Malec, Rymut 1995–2002: 2, 92), por. *Clawes Maldemyn* 1439 (Lemcke 1919: 68; Chludziński 2004a: 47), *Clawes Vorman* 1459 (Lemcke 1919: 100; Chludziński 2004b), *Clawes Leco-we* 1495 (Lemcke 1919: 126; Chludziński 2004a: 46).

Nazwisko równe dniem. n.o. *Detlef* (stsas. *thiad*, stwniem. *thiot* ‘na-ród, ludzie’ + stsas. *leva*, stwniem. *leiba* ‘spadek, sukcesja; dziedzic, sukcesor’) (Kohlheim 1998: 89), *Teodlef* ok. 850, *Dedeleves* 1339, *Dedeloff* 1496, *Dettloff*, dniem. *Detlef* (Naumann 1987: 88), *Hanns Dedeleves* 1510, *Hans Dedeloff* 1519, *Dethloff*, *Dethleff* (Kohlheim 2000: 182), *Dethlefs* (Bahlow 1985: 91), *Diet* (Cieřlikowa, Malec, Rymut 1995–2002: 5, 33–34), *Deth(tt)loff* (Zoder 1968: I 358), *Dettloff* (Bahlow 1982: 32), *Dettlaff*, *Detlof* (Breza 2000: 107, gdzie także możliwość pochodzenia od pol. i pom. im. *Dziesław*), tu w formie nieco zniekształconej.

Ewald Vischers → *Fischer* (3)

Fischer (1): *in Nygenhaghen Claus Vischer cum uxore* 1482, 115; *in Nygenhaghen Clawes Vischer habens participationem, cuius filius rusticus noster in Naßmershagen* 1484, 117; mieszkanić Jezierzan i jego żona (b.n.), jego syn to → *Fischer* (2).

Imię → *Detlaf*

Nazwisko to niem. n.o. utworzona od ap. *Fischer* ‘rybak’, por. *Bodo de vischere* 1307, *Drewes Visscher* 1472 (Zoder 1968: I 491), *Fischer* 1402 (Naumann 1987: 106; Bahlow 1985: 139; Kohlheim 2000: 242), *Fisch* (Cieřlikowa, Malec, Rymut 1995–2002: 5, 51), *Fiszer* 1398 (Rymut 1999–2001: I 195), *Fischer* 1639 (Chludziński 2004b).

Fischer (2): *Claus Vischer in Naczemersshaghen [...] pro filio suo defuncto* 1508, 140; *in villa nostra Naczemersshaghen Claus Visscher cum uxore sua* 1510, 143; chłop klasztorny (*Klosterbauer*) z Nacmierza, jego syn (b.n.) i żona (b.n.), jego ojciec to → *Fischer* (1).

Imię → *Detlaf*

Nazwisko jw.

Fischer (3): *in villa Nygenhaghen mater Ewald Vischers* 1503, 132; matka (b.n.) mieszkanić Jezierzan.

Imię germ. *Ewald* (stwniem. *ēwa* ‘prawo, porządek’ + stwniem. *waltan*, niem. *walten* ‘rządzić, panować’), *Ewald Kelle* 1413, *Ewald Hayn* 1536 (Zoder 1968: I 453), *Ewalt* 1510, *Ewald* (Naumann 1987: 102; Kohlheim 1998: 107; Kohlheim 2000: 227; Bahlow 1985: 126), pol. ts. (Bubak 1993: 103).

Nazwisko jw., tu w gen. z końc. -s.

Fischer (4): *Hyncze Vyscher in Nienhaghen [...] ex part filii sui defuncti* 1443, 71; mieszkaniiec Jezierzan i jego syn (b.n., † 1443).

Imię to germ. n.o. *Heinrich* (stwniem. *haimi*, śrwniem. *heim*, *hein* ‘ojczyzna; dom’ + *rihhi* ‘potężny; władca, król’), dniem. *Hinrich* (Naumann 1987: 137; Bahlow 1985: 221), *Heinrich* (Kohlheim 1998: 138), dniem. *Henrik*, *Hinrich* (Kohlheim 1998: 141, 144), pol. *Henryk* (Bubak 1993: 130; Cieślíkowa, Malec, Rymut 1995–2002: 2, 51), tu w formie dniem. *Hintze*, por. (Bahlow 1985: 241), także pod względem graficznym, por. *Hincze Scherrersche* 1421 (Lemcke 1919: 25), *Hincze Scherers* 1430 (Lemcke 1919: 29; Chludziński 2004a: 49), *Hincze Went* 1433 (Lemcke 1919: 43), *Hincze Wend* 1434 (Lemcke 1919: 51), *Hincze Wentth* 1436 (Lemcke 1919: 61; Chludziński 2004b).

Nazwisko jw.

Gertrude: *in villa Kuddetczow quidam rusticus nomine Pawel Redemer cum vxore Ghertrude et sex filis utriusque sexus* 1484, 117; mieszkanka Chudaczewa, jej mąż → *Reddemer* i ich sześcioro dzieci (b.n.).

Imię pochodzenia germ., złożone (stwniem. *gēr* ‘włócznia’ + *trūt* ‘zaufany; miły, drogi’), por. n.o. *Gertrud* (Kohlheim 1998: 123), pol. *Gertruda* (Bubak 1993: 119), *G(i)etruda* (Cieślíkowa, Malec, Rymut 1995–2002: 2, 46), *Ghertrudis* 1430 (Lemcke 1919: 30; Chludziński 2003a: 28), *Ghertrudis vxor Drewes Cosseboden* 1430 (Lemcke 1919: 29), *Ghertrudis Cosseboden* 1435 (Lemcke 1919: 54; Chludziński 2003a: 25).

Brak nazwiska, domyślnie: męża.

Gherardi Belowen → *Belowe* (1)

Gherd Below → *Belowe* (1)

Gherth Belowen → *Belowe* (1)

Gisen: *Obiit mater domini Johannis plebani in Kodesowe* 1431, 36; *dominus Johannes Gysen plebanus in Cuddessow* 1453, 95; *Dominus Johannes Gysen* 1453, 97; proboszcz w Chudaczewie i jego matka (b.n., † 1431).

Imię pochodzenia hebr., potem przekształcone w gr. i łac., tu forma niem. *Johannes* 1213 (Naumann 1987: 154; Bahlow 1985: 265; Kohlheim 1998: 133), pol. *Jan* (Bubak 1993: 151; Cieślíkowa, Malec, Rymut 1995–2002: 2, 59).

Nazwisko równe niem. lub słow. n.m. *Giesen* (pow. Hildesheim, Niedersachsen), także ob. pol. Giże, pow. ełcki i olecki, pol. Jeże, pow. gorzowski, *Gisen* 1337, *Giessen* 1364, pol. Giżyno, pow. drawski (Rzetelska-Feleszko, Duma 1985: 199), por. n.o. *Bertoldus et Gerhardus fratres dicti de Gysen* 1317, *Henning van Gisen* 1381, *Sander van Gisen* 1405 (Zoder 1968: I 573).

Grand: *rusticus de villa Gartzhouede nomine Tymme Grand, cuius uxor [...]* 1460, 102; mieszkaniec Jarosławca († 1460) i jego żona (b.n.).

Imię można objaśnić dwojako: 1) skrócenie n.o. pochodzenia gr., tu w formie zniemczonej *Timotheus* (Kohlheim 1998: 271), pol. *Tymoteusz* (Bubak 1993: 303); 2) skrócenie germ. n.o. *Thietmar*, *Dietmar* (Kohlheim 1998: 90, 267), dniem. *Detmar* (Kohlheim 1998: 89), *Thiemo* = *Thietmarus* przed 979, *Thimo* 1140, *Tymmo* 1293, *Thieme* 1331, *Thime* 1410, *Thiem(e)*, *Timm(e)* (Naumann 1987: 290), *Dethmar*, *Dettmer* (Bahlow 1985: 91), *Diet* (Cieślikowa, Malec, Rymut 1995–2002: 5, 33–34), *Thiemo*, *Tiemo* (Kohlheim 1998: 267), por. *Timmo*, *Timo* (Kohlheim 1998: 270).

Nazwisko niem. o wieloznacznej etymologii: 1) równe ap. dniem. *Grand* ‘żwir’ (np. na oznaczenie kogoś, kto go wydobywa), por. n.o. *Grant* 1320 (Lubeka) (Bahlow 1985: 182; Zoder 1968: I 604), *Grand* (Cieślikowa, Malec, Rymut 1995–2002: 5, 77); 2) od n.m., np. *Grande*, pow. Stormarn, Schleswig-Holstein; St. Goar, Rheinland-Pfalz, por. n.o. *Grandt* (Zoder 1968: I 604; Bahlow 1985: 182), *Grand* (Taszycki 1965–1987: II 196; Cieślikowa, Malec, Rymut 1995–2002: 5, 77); 3) od ap. śrwniem. *grant*, *grand* ‘wielki, silny, mocny; popędliwy, porywczy’, por. n.o. *Grand* (Cieślikowa, Malec, Rymut 1995–2002: 5, 77).

Gysen → *Gisen*

Hans Heynen → *Heyne*

Hans Mileke → *Mileke* (1)

Hans Scroder → *Schroder* (1)

Hans Stuuue → *Stuve*

Hennink Wulff → *Wulf* (1)

Hermen Bantzyn → *Bantzin*

Hermen Wulff → *Wulf* (2)

Hermen Wunder → *Wunder*

Heyne: *uxore Hans Heynen in Masselwitze* 1484, 116; wdowa (b.n.) po mieszkańcu Masłowic.

Imię pochodzenia hebr., potem przekształcone w gr. i łac., tu forma skrócona niem. n.o. *Johannes* 1213 (Naumann 1987: 154; Bahlow 1985: 265; Kohlheim 1998: 133), pol. *Jan* (Bubak 1993: 151; Cieślikowa, Malec, Rymut 1995–2002: 2, 59), por. *Hans Gherdink* 1510 (Lemcke 1919: 142; Chludziński 2003b: 8).

Nazwisko to germ. n.o. *Heinrich* (stwniem. *haimi*, śrwniem. *heim*, *hein* ‘ojczyzna; dom’ + *rihhi* ‘potężny; władca, król’), dniem. *Hinrich* (Naumann 1987: 137; Bahlow 1985: 221), *Heinrich* (Kohlheim 1998: 138), dniem. *Henrik*, *Hinrich* (Kohlheim 1998: 141, 144), pol. *Henryk* (Bubak 1993: 130; Cieślikowa, Malec, Rymut 1995–2002: 2, 51), tu w formie skróconej *Heyne* (Bahlow 1985: 221), por. *Heino de Wintzenburg* 1178,

Heine de Strobeke 1258, *Heyne Miles* 1355, *Clawes Heyne* 1394 (Zoder 1968: I 701), *Heyne Kregen* 1451 (Lemcke 1919: 89; Chludziński 2004a: 45), *Heyne Westfals* 1433 (Lemcke 1919: 45; Chludziński 2004a: 52), *Heine* (Bahlow 1982: 43), tu w formie dzierżawczej (do n. męskiej dodana końcówka gen. -en), która służy jako określenie żony.

Hinrik Belowe(n) → *Belowe* (2)

Hinrik Lole → *Lole*

Hinrik Zânze → *Zanze*

Hyncze Vyscher → *Fischer* (4)

Jeske: *in Stemptz Claus Jeske* 1504, 133; mieszkaniec Staniewic.

Imię → *Detlaf*

Nazwisko zapewne pochodzenia słow., por. n.o. *Jaszek*, *Jaszko*, *Jeszek*, *Jeszko*, *Jeszk* (Taszycki 1965–1987: II 461; Naumann 1987: 155), *Ješk-* (Schlimpert 1978: 57), *Johanna*, *Yesseken dochter* 1308/69, *Johannes Jesseke* 1266/1325, *Jesco Beme* 1372, *Jeschke Anesele* 1372 (Bahlow 1982: 47), *Jeske* (Zoder 1968: I 810), *Jaszek*, *Jaszk*, *Jaszko* (Taszycki 1965–1987: II 461, 463; Cieślíkowa, Malec, Rymut 1995–2002: 5, 61), *Jasiek* (Górniewicz 1992: 90), *Jeschke* (Breza 2002: 137), n.o. *Jasz* od im. typu *Jan*, *Jaczemir*, *Jaromir* (Chludziński 2001: 10), tu z dniem. suf. -ke.

Johannes Gysen → *Gisen*

Johannis → *Gisen*

Jorden Schûneman → *Scheuneman*

Katherina (1): *Hinrik Lole in Garczehoued [...] pro vxore sua Katherina* 1491, 121; mieszkanka Jarosławca († 1491 w położu), jej mąż to → *Lole*.

Imię pochodzenia gr., tu w formie niem. *Katharina*, *Katherina* (Bahlow 1985: 274; Kohlheim 1998: 168), pol. *Katarzyna* (Bubak 1993: 172; Cieślíkowa, Malec, Rymut 1995–2002: 2, 70), por. *Katherina Dirsow* 1421 (Lemcke 1919: 25; Chludziński 2004b), *Katherina vxor Wolderi Keenbarden* 1434 (Lemcke 1919: 46; Chludziński 2004a: 44), *Katherina Detmers* 1435 (Lemcke 1919: 52; Chludziński 2003a: 27), *Katherina Schoemaker* 1459 (Lemcke 1919: 100; Chludziński 2004a: 49), *Katherina Boddekers* 1502 (Lemcke 1919: 132; Chludziński 2003a: 24).

Brak nazwiska, domyślnie: męża.

Katherina (2): *Hans Mileke schultetus noster in Naßmershaghen cum vxore Katherina dedit pro [...] liberis suis* 1503, 132; żona sołtysa klasztornego z Nacmierza → *Mileke* (1) i ich dzieci (b.n.).

Imię jw.

Brak nazwiska, domyślnie: męża.

Laurens Manduuel → *Manduvel*

Laurens Papenhaghen → *Papenhagen*

Lemke: *Lemmeke de Carczyn* [...] *pro priuignis suis* 1506, 137; mieszkaniiec Karsina i jego pasierb/ojczym (b.n.).

Ta n.o. to zapewne dniem.-fryz. skrócona forma germ. im. *Lambrecht*, *Lambert* (stwniem. *lant*, niem. *Land* 'kraj, kraina, okolica; obszar, terytorium; ziemia, pole' + stwniem. *beraht* 'jasny, promienny, błyszczący, świetny') z suf. demin. *-ke*, por. n.o. *Lemmeke(n)* 1312, *Lemke(n)* 1451, *Lem(c)ke*, *Lemb(c)ke* (Naumann 1987: 185), *Lemmeke Erpense* 1331 = *Lambertus de Erpense* 1354, *Lemke de Bokelscampe* 1300/20, *Lem(b, c)ke* (Zoder 1968: II 41–42), *Lemmeke Münter* = *Lambertus Monetarius* 1335 (Stralsund), *Lemmeke Lemmekens* 1461 (Barth), *Lemb(c)ke*, *Lemm*, *Lemme* (Bahlow 1982: 59; 1985: 312), *Lamek*, *Lamko*, *Lemek*, *Lemko* 1371 (Taszycki 1965–1987: III 224; Cieślíkowa, Malec, Rymut 1995–2002: 2, 77), *Lemke*, *Lamk* (Breza 2000: 245, tu etym. od ap. stniem. *lamb*, *lamp*, niem. *Lamm* 'baranek, jagnię'); do tego została dodana konstrukcja analityczna w formie wyr. przyimk. *de Carczyn* 'z Karsina'.

Lemmeke de Carczyn → *Lemke*

Lole: *Hinrik Lole in Garczehoued* 1491, 121; mieszkaniiec Jarosławca, jego żona to → *Katherina* (1).

Imię → *Belowe* (2)

Nazwisko niejasne, może to zniekształcona słow. n.o. *Lula* (Taszycki 1965–1987: 295; Cieślíkowa, Malec, Rymut 1995–2002: 1, 147), por. *Lu-lek* (Cieślíkowa, Malec, Rymut 1995–2002: 1, 147), możliwe też spieszczenie *Lolek* im. *Karol*, por. *Loll* (Breza 2000: 256).

Lupus: *filia Lupi de Corlin* 1517, 146; córka (b.n.) mieszkańca Karlina⁴.

Ta n.o. to łac. forma *Lupus* niem. im. *Wolf* (: ap. *Wolf* 'wilk') (Bahlow 1985: 569), por. *Henricus Lupus* 1226, *Johans Lupi* 1426, *Wolf(f)* (Zoder 1968: II 860), *Lupus* (Taszycki 1965–1987: VI 266; Cieślíkowa, Malec, Rymut 1995–2002: 7, 66), tu w formie gen. z końc. *-i*; do tego została dodana konstrukcja analityczna w formie wyr. przyimk. *de Corlin* 'z Karlina'.

Manduuel → *Manduvel*

Manduvel: *vxor Laurens Manduuel in Krolowe* 1482, 115; wdowa (b.n.) po mieszkańcu Królewa.

Imię pochodzenia łac., por. formę zniemczoną *Llaurens Tymmerman* 1432, *Laurens Sassen* 1524, *Lo(h)ren(t)z* (Zoder 1968: II 79), *Laurens Ketel-*

⁴Ten i pozostałe zapisy Lemcke wiąże z miastem Karlino koło Białogardu. Jednak brak ku temu przekonujących dowodów, a wręcz jeden z zapisów *Stokkeman de Corlyn* łączy się z inną osobą z gminy Postomino. Wieś Korlino ma historyczne zapisy podobne jak miasto Karlino: *Korlin* 1485, *Corlin* 1545, 1618, 1628, 1780, *Cörlin* 1789, 1819 (por. Chludziński 2004c: 98).

hud 1488 (Lemcke 1919: 120; Chludziński 2004a: 44), *Laurentz* 1569 (Bahlow 1985: 305), *Lawrenz* (Bahlow 1985: 309), *Loren(t)z*, *Lafrenz* (Naumann 1987: 194), *Laurentius*, *Laurenz* (Kohlheim 1998: 175–176), pol. *Wawrzyniec* (Cieślikowa, Malec, Rymut 1995–2002: 2, 133; Bubak 1993: 311).

Nazwisko to określenie znanego rodu pomorskiego, złoż. z niem. ap. lub n.o. *Man(n)* 1252 (Naumann 1987: 199) (: śrwniem. *man*, niem. *Mann* ‘człowiek, mężczyzna’) i ap. lub n.o. *Duvel* 1276 (Naumann 1987: 88) (: śrdniem. *duvel*, niem. *Teufel* ‘diabeł’), por. n.o. *Man(n)* (Cieślikowa, Malec, Rymut 1995–2002: 5, 169), *Duvel* (Cieślikowa, Malec, Rymut 1995–2002: 37), *Claus Mandūvel* 1415, *Hinrik Manduvel* 1547/1548, *Manteufel* (Zoder 1968: II 116), *Hans Mandufel* 1445 (Lemcke 1919: 77; Chludziński 2004a: 47), *Claus Mandūuel* 1447 (Lemcke 1919: 80; Chludziński 2003b: 10), *Clawes Manduvel* 1449, 1459 (Chludziński 2003b: 43), *Hennyng Manduuel* 1452 (Lemcke 1919: 90; Chludziński 2003b: 10), *Anna Manduuels* 1511 (Lemcke 1919: 143; Chludziński 2003a: 32), *Man-teuffel* (Bahlow 1982: 62; 1985: 330), *Manteufel* (Breza 2000: 121).

Mileke (1): *Hans Mileke schultetus in villa nostra Naßmershaghen [...] pro filiis suis* 1482, 115; *Hans Mileke schultetus noster in Naßmershaghen cum uxore Katherina dedit pro parentibus suis [...] et liberis suis* 1503, 132; *Hans Mileke schultetus in Naczemershaghen* 1503, 133; sołtys klasztorny (*Klosterschultheiß*) Nacmierza, jego żona → *Katherina* (2) i dzieci (b.n.) oraz rodzice: ojciec → *Mileke* (3) i matka → *Taleke*.

Imię → *Heyne*

Nazwisko równe skróceniu *Milek*, *Milek* od słow. n.o. typu *Miłostław*, *Miłobrat*, *Miłogost*, tu z dniem. suf. deminutywnym *-ke*, por. n.o. *Milike* 1292 (Rostock), *Mileko* ok. 1300 (Stralsund) (Bahlow 1982: 64; 1985: 342), *Mylke* 1381, *Mielke*, *Milke* (Naumann 1987: 207), *Mileko* 1302, *Vicke Mylecke* 1352, *Milek* (Schlimpert 1978: 85), *Jacob Mylke* 1381, *Milka* (Schlimpert 1978: 85), *Milek*, *Milka*, *Milko* (Taszycki 1965–1987: III 511; Cieślikowa, Malec, Rymut 1995–2002: 1, 165), *Mileke* 1450/51, *Mie(h)lke* (Zoder 1968: II 161), *Milkau*, *Mielkau* (Breza 2000: 272).

Mileke (2): *Peter Mileke schultetus noster in Natzmershaghen dedit pro uxore sua* 1512, 144; *Peter Mileke schultetus [...] pro liberis suis* 1516, 146; sołtys klasztorny (*Klosterschultheiß*) Nacmierza, jego żona (b.n.) i dzieci (b.n.).

Imię poch. gr., tu w formie niem. *Peter* (Naumann 1987: 223; Bahlow 1985: 378; Kohlheim 1998: 224), pol. *Piotr* (Cieślikowa, Malec, Rymut 1995–2002: 2, 107; Bubak 1993: 253).

Nazwisko jw.

Mileke (3): *pro parentibus suis Petro Mileken patre suo et matre sua Taleken et liberis suis* 1503, 132; ojciec sołtysa klasztornego Nacmierza → *Mileke* (1), jego żona to → *Taleke*.

Imię jw.

Nazwisko jw., tu końc. gen. *-en*.

Papenhagen: *rusticus in Kuddetczowe Laurens Papenhagenen* 1482, 116; mieszkaniec Chudaczewa († 1482).

Imię → *Manduvel*

Nazwisko równe niem. n.m. *Paptzke* 1582, *Papenhagen* 1850, ob. ts., pow. Rügen, M–VP (Niemeyer 2002: IV 16), *Papenhagen*, pow. Grimmen, M–VP, *Papenhagen* 1263 (Klempin 1868–1936: II 180), 1311 (Klempin 1868–1936: V 265), ob. Głowaczewo k. Kołobrzegu (Belchnerowska 1995: 28), *Papenhagen*, ob. Książ k. Kamienia Pomorskiego, por. n.o. *Papenhagen* 1434, *Ernst Papenhagen* 1450 (Zoder 1968: II 276).

Pawel Reddemer → *Reddemer*

Peter Mileke → *Mileke* (2)

Peter Stagche → *Stagche*

Petri Putkummer → *Putkammer*

Petro Mileken → *Mileke* (3)

Putkammer: *uxor et filia Petri Putkummer in Vieske* 1474, 107; mieszkaniec Wicka⁵, jego żona i córka (obie b.n., † 1474).

Imię → *Mileke* (2), tu w gen. z końc. *-i*

Nazwisko niem. pochodzenia pol. od ap. *podkomorze*, *podkomorzy*, por. n.o. *Jesko von Putkamer* 1240, *Puttkamer* (Bahlow 1982: 72; 1985: 399; Zoder 1968: II 341), *Putkumer* 1268, *Putkummar* 1412 (Taszycki 1965–1987: IV 299), *Podkomorze* ib., *Putkameritz* (Taszycki 1965–1987: VII 192; Cieślikowa, Malec, Rymut 1995–2002: 1, 224), *Put(t)kam(m)er*, *Podkomorzy* (Breza 2002: 360).

Putkummer → *Putkammer*

Reddemer: *in villa Kuddetczow quidam rusticus nomine Pawel Reddemer cum uxore Ghertrude et sex filis utriusque sexus* 1484, 117; mieszkaniec Chudaczewa, jego żona → *Gertrude* i ich sześćcioro dzieci (b.n.).

Imię pochodzenia łac. *Paulus*, tu w formie pol. *Paweł* (Bubak 1993: 251), w zapisie zniemczonym *l* oddane przez *l*.

Nazwisko to germ. n.o. *Ratmar* (stwniem. *rāt*, niem. *Rat* ‘rada’, *Ratgeber* ‘radca’ + stwniem. *māri* ‘znany, sławny, znakomity’) (Kohlheim 1998: 232), tu w formie fryz. *Redmarus* 1293 (Lüneburg), *Redmer Alma* 1499 (Friesland), *Redmer* (Bahlow 1985: 411), *Redmaro* 1293, *Nicolaus Redmari* 1298, *Retmaro Dūdesche* 1406, *Redmer* (Zoder 1968: II 370), *Redemar* 1328 (Trzebiatów), *Jochen Reddemer* 1535 (Bahlow 1982: 74); por. *uxor Reddemer Scrodors* 1439 (Lemcke 1919: 67; Chludziński 2005), *Rathmer* (Kohlheim 2000: 525).

⁵ Wicko (niem. Vietzke) to nieistniejąca dziś osada (nie mylić z Wickiem Morskim, niem. Vietzker-Strand), (por. Chludziński 2004c: 108–109).

Scheuneman: *in villa Lantczk Jorden Schüneman* 1478, 111; mieszkaniec Łącka⁶ († 1478).

Imię pochodzenia hebr., tu forma zniemczona, por. *Graf Jordan* 1147 (Öls), *Jorden* 1426 (Barth) (Bahlow 1985: 266), *Jordan* 1147, *Jordanus* 1159, 1237 (Naumann 1987: 156), *Jordan* (Kohlheim 1998: 160), pol. ts. (Bubak 1993: 159; Cieślíkowa, Malec, Rymut 1995–2002: 2, 65).

Nazwisko niem. *Scheunemann* (ap. śrwniem. *schün(e)*, niem. *Scheune* ‘stodoła’ + śrwniem. *man*, niem. *Mann* ‘człowiek, mężczyzna; agens’), oznaczające osobę zarządzającą majątkiem lub pracującą w stodole, tu w formie dniem. *Schünemann*, por. *Scuneman* 1287, *der Schuneman* 1325, *Schuneman* 1354, *Scheuneman* 1364 (Naumann 1987: 258), *Thid. Schuneman* 1342 (Bahlow 1982: 79), *Kuncze Scheuneman* 1364 (Wrocław), *Ilsebethen Scheunemans* 1606, *Henning Schuneman* 1626 (Zoder 1968: II 505), *Scheunemann* (Bahlow 1985: 453).

Schroder (1): *Hans Scroder quondam molendinator in Nasmershaghen* 1450, 83; młynarz z Nacmierza († 1450).

Imię → *Heyne*

Nazw. równe niem. n.o. zawodowej *Schroter* 1246, (*die*) *Scrodere* 1265, *Schröter* (: śrwniem. *schrötære*, śrdniem. *schröder*, niem. *Schneider* ‘krawiec’) (Naumann 1987: 268; Naumann 1994: 251; Kohlheim 2000: 600), *Schröder* (Bahlow 1985: 469; Kohlheim 2000: 599; Cieślíkowa, Malec, Rymut 1995–2002: 5, 231), *Schro(e)der* (Gondorf 1988: 62), por. (Chludziński 2003b: 12), *Schreder* (Rymut 1999–2001: II 553; Breza 2002: 406), *Szreder* 1372 (Małopolska) (Taszycki 1965–1987: V 325; Kreja 1998: 234), por. *Tile die scrodere* 1265, *Albrecht Scrodere* 1325, *Henning Scroder* 1330/1349, *Hermann Schroder* 1585, *Schröd(t)er* (Zoder 1968: II 560), *Lubbert Schroder* 1341 (Bahlow 1982: 82), *Ghereke Scroder* 1434 (Lemcke 1919: 50), *vxor Reddemer Scroders* 1439 (Lemcke 1919: 67; Chludziński 2005), *Nicolaus Schroder* 1461 (Lemcke 1919: 103); *Nicolai Scroder* 1474 (Lemcke 1919: 107), *Margareta Scroders* 1482 (Lemcke 1919: 113; Chludziński 2004b).

Schroder (2): *in villa nostra Naszmershaghen Tylze vxor relicta Tydeke Schroders* 1478, 110; chłop klasztorny (*Klosterbauer*) z Nacmierza i jego żona → *Tylze*.

Imię pochodzenia germ., będące skróceniem n.o. *Diederich*, *Dietrich*, por. n.o. *Thiede* (Bahlow 1985: 515; Naumann 1987: 289), *Thido* (Kohlheim 1998: 267), *Tiede* (Kohlheim 1998: 270), *Diet* (Cieślíkowa, Malec, Rymut 1995–2002: 5, 33), tu dniem. wersja zdrobniła z sufiksem *-ke*, por. *Tydeke Meyger*, *Tideke Meyger* 1433 (Lemcke 1919: 44; Chludziński

⁶ Tu pierwotnie był zlokalizowany klasztor kartuzów (Lemcke 1919: 5, 10).

2004b), *Tydeke Borgher* 1434 (Lemcke 1919: 46; Chludziński 2004a: 40), *Tydeken Dubberow* 1451 (Lemcke 1919: 89; Chludziński 2004a: 41), *Tydeke Puberowesche* 1459 (Lemcke 1919: 100; Chludziński 2004a: 49).

Nazwisko jw., tu z końc. gen. -s w funkcji dzierżawczej na oznaczenie żony.

Schroder (3): *Scroder rusticus noster in Naczemershaghen* 1511, 143; chłop klasztorny (*Klosterbauer*) z Nacmierza.

Brak imienia.

Nazwisko jw.

Schroders → *Schroder* (2)

Scroder → *Schroder* (1; 3)

Stagche: *Peter Stagche* [...] *pro fratre suo defuncto* 1482, 114; *in Lantzck Peter Stagche* 1502, 131; mieszkaniec († 1502) Łącka i jego brat (b.n., † 1482).

Imię → *Mileke* (2)

Nazwisko nie całkiem jasne: 1) może to zniekształcona forma niem. n.o. z dokumentów średniowiecznych *Stake* (: ap. średniem. *stake*, niem. *Stange* ‘żerdź, tyka, drag, laska, sztaba’), por. n.o. *Ratzlevus Staage* (*Stake*) 1359 (Lügum/Schleswig), *Stage* (Bahlow 1985: 495), *Stagge* (Zoder 1968: II 644), *Stake* (Cieślikowa, Malec, Rymut 1995–2002: 5, 248); 2) możliwe też pochodzenie od słow. im. *Stanisław* w formie zdrobniałej *Stach* 1373, *Stache* (Naumann 1987: 279), *Stachej*, *Stacho* (Taszycki 1965–1987: V 163); 3) może od niem. n.m. typu *Staaken* (k. Berlina), *Sta(a)c(k)ow* (Brandenburgia), *Staken* (k. Oldenburga), por. n.o. *Hinricus Stake* 1250/1300, *Herman Stagke van Elbere* 1348, *Hennig Staagke* 1489 (Zoder 1968: II 641), n.m. *Staggen* (Ostpreußen), por. n.m. *Hinrik Staghe* 1401, *Mathias Stag* 1500, *Andreas Stagge* 1531 (Zoder 1968: II 644).

Stokkeman de Corlyn → *Stokkeman*

Stokkeman: *Stokkeman de Corlyn* 1505, 134; mieszkaniec Karlina, jego zięć to → *Wunder*.

Ta n.o. to niem. nazwisko lub przydomek, utworzone od częstych n.t. lub n.m. typu *Stock*, *Stocken*, *Stöcken* (: ap. średniem. *stoc*, niem. *Stock* ‘pień, laska, koza, krzak, masyw górski’) z ap. średniem. *man*, niem. *Mann* ‘człowiek, mężczyzna; agens’ na oznaczenie mieszkańca danej miejscowości, por. n.o. *Stockmann* (Bahlow 1985: 502), *Stockeman* 1325, *Stokman* 1423 (Naumann 1987: 282), *Henning Stockeman* 1325, *Hannes Stockeman* 1339, *Albrecht Stokman* 1428 (Zoder 1968: II 674); do tego została dodana konstrukcja analityczna w formie wyr. przyimk. *de Corlyn* ‘z Karlina’.

Stuue → *Stuve*

Stuve: *in Dersentyn Hans Stuue, cuius mater [...]* 1430, 30; mieszkaniec Dzierżęcina († 1430) i jego matka (b.n.).

Imię → *Heyne*

Nazwisko niem., utworzone od ap. średniem. *stuve*, niem. *Stumpf* ‘ki-kut; mała osoba’ (por. ap. średniem. *kol-stûve*, niem. *Kohlstrunk* ‘głęb, głęb kapusty’), por. n.o. *Joh. Stuve* 1256 (Hamburg), *Eilmar Stufe* 1267 (Hamburg), *Martin Stuve* 1275 (Stralsund), *Stüve*, *Stüwe* (Bahlow 1982: 88; 1985: 508; Naumann 1987: 285), *Hoierus Stufe* 1263, *Johannes Stuve* 1296 (Zoder 1968: II 697), *Johann Stüwe* 1459 (Gdańsk), *Stuwe* (Breza 2000: 441).

Swolowe: *filia Swolowesschen de Metzow* 1515, 146; *Swolowesche relictæ schulteti in Metzow [...]* *pro filia sua defuncta* 1518, 148; wdowa i córka (b.n., † 1518) sołtysa Mazowa.

Brak imienia.

Nazwisko równe słow. (pom.) n.m. *Zolow* 1240, *Schwolow* 1628, ob. Swołowo k. Słupska (Rzetelska-Feleszko, Duma 1985: 92), por. n.o. *Schwolow* (Zoder 1968: II 585), tu w formie dzierżawczej (do n. męskiej dodana końcówka przymiotnikowa *-sche*), która służy jako określenie żony.

Swolowes(s)che(n) → *Swolowe*

Taleke: *pro parentibus suis Petro Mileken patre suo et matre sua Taleken* 1503, 132; matka sołtysa klasztornego Nacmierza → *Mileke* (1), jej mąż to → *Mileke* (3).

Imię to dniem. skrócenie germ. n.o. *Adelheid* (stwniem. *adal* ‘szlachetny’ + *heit* ‘stan, ród’), pol. *Adelajda* (Bubak 1993: 28), *Adlejda* (Cieślikowa, Malec, Rymut 1995–2002: 2, 4), por. *Tale*, *Talke* (Kohlheim 1998: 262), *Taleke Swertfeger* 1464 (Lemcke 1919: 105; Chłudziński 2003b: 12), *Taleke Herten* 1478 (Lemcke 1919: 111; Chłudziński 2003a: 30).

Brak nazwiska, domyślnie: męża.

Tesslaff Tezse → *Tetz*

Tetz: *Tesslaff Tezse* 1453, 95; mieszkaniec Karlina.

Imię to słow. n.o. *Těslav*, pol. *Cieślav* (Schlimpert 1978: 142), zapewne jako skrócenie od n.o. typu *Ciechosław* (Taszycki 1965–1987: I 363), *Ciechosław*, *Cieślav* (Taszycki 1965–1987: I 363, 370, II 595, VI 416; Cieślikowa, Malec, Rymut 1995–2002: 1, 35), *Ciechosław* 1224, *Cieszysław* 1243 (Bubak 1993: 72), *Tetěslav* (Schlimpert 1978: 145), *Tetzlaff* (Naumann 1987: 288), por. *Th(e)sizlaus* 1189, *Thesslaff* 1633 (Naumann 1987: 288), *Teslaf Schers* 1439 (Lemcke 1919: 67; Chłudziński 2005), *Tesslaff Ristow* 1518 (Lemcke 1919: 148; Chłudziński 2003b: 11), *Teclaf* (Kreja 1998: 243).

Nazwisko pochodzenia słow., równe n.o. **Těš(a)*, *Ciesz* (Taszycki 1965–1987: I 372), skróceniu od im. typu *Cieszysław*, *Těšislav*, por. *Tezo de Pannwiz* 1284, *Theze de Branthenhagen* 1302, *Tezse de Ronenberch* 1320, *Tetse Zankenbergh* 1326 (Schlimpert 1978: 142), *Cieszysław* (Bubak 1993: 72).

Tezse → *Tetz*

Tydeke Schroders → *Schroder* (2)

Tylze: *in villa nostra Naszmershaghen Tylze vxor relictā Tydeke Schroders* 1478, 110; żona († 1478) chłopca klasztornego z Nacmierza → *Schroder* (2).

Im. to skrócenie od *Elisabeth*, pol. Elżbieta, por. *Tylse Scherersche* 1429 (Lemcke 1919: 29), *Tylse relictā Hincze Scherers* 1430 (Lemcke 1919: 29), *Tilze Scherers* 1430 (Lemcke 1919: 32), *Tylze relictā Scherer* 1432 (Lemcke 1919: 41), *Tilse Scherersche* 1432 (Lemcke 1919: 43), *Tilze Scherersche* 1433 (Lemcke 1919: 46; Chludziński 2004a: 49), *Tilse* (Bahlow 1985: 518), *Tilse Buschen* b.r. (Lemcke 1919: 164).

Brak nazwiska, domyślnie: męża, tu w formie dzierżawczej (do n. męskiej dodana końcówka gen. -s), która służy jako określenie żony.

Tymme Grand → *Grand*

Vis(s)cher → *Fischer* (2)

Vischer → *Fischer* (1)

Vischers → *Fischer* (3)

Vyscher → *Fischer* (4)

Wiggher: *relictā Wigghers de Carczyn [...] pro filia sua virgine defuncta* 1507, 139; wdowa (b.n.) po mieszkańcu Karsina († 1507) i jej córka (b.n., † 1507).

Ta n.o. to germ. im. *Wighard* (stwniem. *wīg* ‘walka, wojna’ + stwniem. *harti*, *herti*, niem. *hart* ‘twardy, surowy, ostry’) (Kohlheim 1998: 290), tu w formie dniem., por. n.o. *marchiones [...] Wiggerum* 968, *Wigerus presbyter* 1131, *Wigger* 1261, *Heyneke Wiggher* 1299, *Henneke Wighers* 1400, *Wicker* (Zoder 1968: II 825), *Wigger* 1157 (Brandenburgia), *Wigger hoke* 1242 (Rostock), *Joh. Wigger* ok. 1300 (Stralsund), *Wigger Weggere* 1535 (Szczecin) (Bahlow 1985: 562), *Bartholt Wiger* 1564, *Claus Wigers* 1651, *Wieger* (Zoder 1968: II 830), *Weigert*, *Wiegert* (Naumann 1987: 303), *Wigard* (Taszycki 1965–1987: VI 93), *Wig* (Cieślíkowa, Malec, Rymut 1995–2002: 5, 287), *Hart* ib. 92, tu w gen. (końc. -s) w funkcji dzierżawczej; do tego została dodana konstrukcja analityczna w formie wyr. przyimk. *de Carczyn* ‘z Karsina’.

Wigghers de Carczyn → *Wiggher*

Wulf (1): *Hennink Wulff in Ruczenhaghen [...] quantum debent habere pueri filii sui* 1505, 135; mieszkaniec Rusinowa i jego syn (b.n.).

Imię to niem. n.o. *Henning(h)* 1367 (Naumann 1987: 140) (: *Johannes*, pol. *Jan* lub *Heinrich*, pol. *Henryk*), *Hennyng Manduuel* 1452 (Lemcke 1919: 90; Chludziński 2003b: 10), *Hennynk Nerynk* 1497 (Lemcke 1919: 128; Chludziński 2003b: 10), *Henning Czilmisse* 1510 (Lemcke 1919: 142; Chludziński 2003b: 8).

Nazwisko pochodzenia niem., równe ap. śrwniem. *wulf*, niem. *Wolf* ‘wilk’, dniem. *Wulf*, por. n.o. *Wulf filius Wolberti* 1286 (Stralsund), *Wulf Pudwills* 1435 (Pomorze), *Bernd de Wulf* 1404, *Wulf(f)* (Bahlow 1982: 96–97; 1985: 572), *Conradus Vulf* 1304 (Hannover), *Johan Wulf* 1387 (Coesfeld) (Kohlheim 2000: 730), *Conradus Vulf* 1304, *Wulf Struven* 1441, *Wolf* (Zoder 1968: II 860), *Wulf* (Zoder 1968: II 870; Kohlheim 1998: 297), *Wolf* 1135 (Bahlow 1985: 569; Naumann 1987: 314; Kohlheim 1998: 295; Kohlheim 2000: 727; Taszycki 1965–1987: VI 188; Cieślikowa, Malec, Rymut 1995–2002: 5, 292), *Wolf* 1400, *Wulf* 1615 (Rymut 1999–2001: II 698; Chludziński 2003a: 40), *Hans Wulf* 1459 (Lemcke 1919: 100), *Mathias Wulf* 1495 (Lemcke 1919: 126), *Petri Wulf* 1500 (Lemcke 1919: 130; Chludziński 2004b).

Wulf (2): *in Nigenhaghen Hermen Wulff, eius pater dedit [...]* 1503, 133; mieszkaniec Jezierzan († 1503) i jego ojciec (b.n.).

Imię → *Bantzin*

Nazwisko jw.

Wunder: *Hermen Wunder rusticus noster in Naczemersshaghen* 1505, 134; chłop klasztorny (*Klosterbauer*) z Nacmierza, jego teść to → *Stokkeman*.

Imię → *Bantzin*

Nazwisko niem. równe ap. śrwniem. *wunder*, niem. *Wunder* ‘cud, dziw, fenomen; ciekawość’ na oznaczenie kogoś, kto sprawia niezwykle wrażenie, dokonuje rzeczy niepospolitych, por. n.o. *Herman Wunder* 1262 (Hamburg), *Jakl Wundrer* 1363 (Znaim) (Bahlow 1985: 573), *Hans Wunder* 1488, *Hennyngk Wunder* 1523 (Zoder 1968: II 871), *Wunder* 1532 (Naumann 1987: 315; Cieślikowa, Malec, Rymut 1995–2002: 5, 293), *Wundert* (Taszycki 1965–1987: I 222).

Zanze: *decurio⁷ dictus Hinrik Zânze [...]* *solueremus uxori sue* 1452, 91; szlachcic († 1451) z Pieńkowa i jego żona (b.n.).

Imię → *Belowe* (2)

Nazwisko niem. o kilku możliwych etymologiach: 1) jako skrócenie łac. im., tu w formie niem. *Vinzenz*, pol. *Wincenty* (Bubak 1993: 316), por. *Vincenz* 1556 = *Zens* 1590, *Senßen* 1625, *Sense* (Naumann 1987: 273);

⁷ Łac. *decurio* – „radny w miastach prowincjonalnych”, „przywódca oddziału złożonego z 10 ludzi”.

2) od ap. őrwniem. *sense*, niem. *Riedgras* ‘turzyca *Carex* L.’; 3) od ap. niem. *Sense* ‘kosa’ na oznaczenie chłopa lub wytwórcy kos, por. n.o. *Sens*, *Sense* (Bahlow 1985: 481), por. *Clawes Santze thor Stempenitze*⁸ 1523 (Klempin, Kratz 1863: 170), *Zansa* (Taszycki 1965–1987: VI 266).

3. Wnioski

W artykule zebrałem nazwy 42 osób związanych z następującymi wsiami dzisiejszej gminy Postomino: Chudaczewo, Dzierżęcin, Jarosławiec, Jezierzany, Karsino, Królewó, Łacko, Masłowice, Mazów, Nacmierz, Pieńkowo, Pieszcz, Rusinowo, Staniewice oraz Wicko (obecnie nieistniejąca) w latach 1406–1528. Dla porównania: z Koszalina było 95, ze Sławna – 47, ze Słupska – 81, ze Świdwina – 28, a z Trzebiatowa – 96. Niektóre z nich posiadają tylko imię (9), inne imię i nazwisko (30), pozostałe samo nazwisko (3). Zapisy z *Liber beneficiorum*... pochodzą z okresu kształtowania się nazw osobowych w formie imię + nazwisko. Dlatego spotykane są jeszcze konstrukcje analityczne typu imię + nazwa miejscowa: *Lemmeke de Carczyn*; *Lupi de Corlin*. Ponadto w *Liber beneficiorum*... są wymienieni bez nazwy: służący z Chudaczewa (1478 rok, s. 111) i córka sołtysa z Karsina (1453 rok, s. 97).

Zazwyczaj to kobiety noszą pojedyncze nazwy, najczęściej nazwisko. Często ich określenia są tylko derywatami od antroponomów męskich, a powstały poprzez utworzenie od nazwiska formy dopełniacza (np.: *uxor Gherth Belowen*, *uxor Hinrik Belowen*, *mater Ewald Vischers*, *vxore Hans Heynen*, *filia Lupi de Corlin*, *Tylze uxore relictæ*, *Tydeke Schrodgers*, *relictæ Wiggghers*) lub przymiotnika (np.: *Belowsche*, *filia Swolowesschen*, *Swolowesche relictæ schulteti*). Status kobiety bywał określany poprzez relacje z mężczyzną, np.: *mater Ewald Vischers* (matka), *Anna uxore Gherardi Belowen*, *uxore Hinrik Belowen*, *Claus Visscher cum uxore sua*, *Pawel Reddemer cum uxore Ghertrude* (żona), *Anna relictæ Gherd Belowen*, *relictæ Hermen Bantzyn*, *Anna relictæ Gherd Belowen*, *Swolowesche relictæ schulteti*, *Tylse relictæ Hincze Scherers*, *relictæ Wiggghers* (wdowa), *filia Lupi de Corlin* (córka).

Imiona noszone przez wymienione osoby wywodzą się głównie z tradycji biblijnej, zwłaszcza starotestamentowej. Spotykamy takie, których geneza jest hebrajska (*Johannes*, *Jorden*), grecka (*Anna*, *Nicolaus*, *Katharina*, *Peter*) i łacińska (*Laurens*), choć ich forma często jest już bardzo zniemczona (*Clawes*, *Hans*, *Tilse*, *Tymme*). Najwięcej jest imion pocho-

⁸ Potem Stemnitz, pol. Staniewice, gm. Postomino.

dzenia germańskiego: *Ewald, Gherardi, Gherd, Gherth, Hennink, Hermen, Hinrik, Hyncze, Lemmeke, Tydeke, Tymme, Wiggheers*. W całym zbiorze znajduje się tylko jedno imię słowiańskie (*Tesslaff*), co może przemawiać za zanikiem u wielu mieszkańców tego terenu świadomości pochodzenia etnicznego.

Jeśli chodzi o nazwiska, to są genetycznie niemieckie i słowiańskie. Te drugie najczęściej w formie zniemczonej, np.: *Jeske, Lole, Mileke, Tesslaff, Tetz*. Nazwiska semantycznie powiązane są też z nazewnictwem miejscowym. W grupie nazwisk utworzonych od nazw miejscowości można wskazać antroponimy mające genezę niemiecką (*Grand, Papenhagen*) i słowiańską (*Bantzyn, Belowe, Gysen, Swolowesche*). Z tego zbioru warto zwrócić uwagę na te, które pochodzą od miejscowości występujących tylko na Pomorzu, zwłaszcza na dzisiejszym Pomorzu Środkowym i Zachodnim. To świadczy o tym, że przodkowie niemieckich osadników przybywali na Pomorze w XIII–XIV wieku bez drugiego elementu nazwy osobowej, jakim jest nazwisko, i dopiero tutaj je sobie dołączali. To spostrzeżenie, wysnute już na podstawie wcześniejszych opracowań nazwisk z tego samego źródła, potwierdzają antroponimy postomińskie.

Bibliografia

- BAHLOW H. 1982. *Pommersche Familiennamen. Ihr Geschichts- und Heimatwert*, Neustadt/Aisch: Verlag Degener & Co., Inh. Gerhard Geßner.
- BAHLOW H. 1985. *Deutsches Namenlexikon* [b.m.w.]: Suhrkamp Taschenbuch Verlag.
- BELCHNEROWSKA A. 1995. *Toponimia byłych powiatów kołobrzeskiego i koszalińskiego. Pomorskie monografie toponomastyczne*, Gdańsk: Gdańskie Towarzystwo Naukowe.
- BREZA E. 2000. *Nazwiska Pomorzan. Pochodzenie i zmiany*, t. I, Gdańsk: Wydawnictwo Uniwersytetu Gdańskiego.
- BREZA E. 2002. *Nazwiska Pomorzan. Pochodzenie i zmiany*, t. II, Gdańsk: Wydawnictwo Uniwersytetu Gdańskiego.
- BREZA E. 2004. *Nazwiska Pomorzan. Pochodzenie i zmiany*, t. III, Gdańsk: Wydawnictwo Uniwersytetu Gdańskiego.
- BUBAK J. 1993. *Księga naszych imion*, Wrocław: Ossolineum.
- CHLUDZIŃSKI A. 2001. Polskie nazwiska w latach trzydziestych XX wieku w Białogardzie, *Rocznik Koszaliński* 29: 7–23.
- CHLUDZIŃSKI A. 2003a. Nazwy mieszkańców Koszalina w „Liber beneficiorum domus Corone Marie prope Rugenwold (1406–1528)”, *Rocznik Koszaliński* 31: 23–43.
- CHLUDZIŃSKI A. 2003b. Nazwy mieszkańców Sławna w „Liber beneficiorum domus Corone Marie prope Rugenwold (1406–1528)”, *Zeszyty Sławińskie* 1: 5–14.
- CHLUDZIŃSKI A. 2004a. Nazwy mieszkańców Trzebiatowa w „Liber beneficiorum domus Corone Marie prope Rugenwold (1406–1528)”, [w:] *Trzebiatów – spotkania pomorskie 2003 r.*, J. Kochanowska (red.), Szczecin: Oficyna IN PLUS, 39–55.

- CHLUDZIŃSKI A. 2004b. Nazwy mieszkańców Słupska w „Liber beneficiorum domus Corone Marie prope Rugenwold (1406–1528)”, *Onomastica Slavogermanica* [w druku].
- CHLUDZIŃSKI A. 2004c. Nazwy miejscowe gminy Postomino, [w:] *Historia i kultura Ziemi Sławieńskiej*, t. III: *Gmina Postomino*, W. Rączkowski, J. Sroka (red.), Sławno: Fundacja „Dziedzictwo”, 91–118.
- CHLUDZIŃSKI A. 2005. Nazwy mieszkańców Świdwina w „Liber beneficiorum domus Corone Marie prope Rugenwold (1406–1528)”, [w:] *Miasto – przestrzeń zróżnicowana językowo i kulturowo. Materiały z konferencji, Bydgoszcz, 29–30 września 2005 r.*, M. Święcicka (red.) [w druku].
- CIEŚLIKOWA A., MALEC M., RYMUT K. (red.) 1995–2002. *Słownik etymologiczno-motywacyjny staropolskich nazw osobowych*, cz. 1–7, Kraków: Wydawnictwo Naukowe DWN, Instytut Języka Polskiego PAN.
- GONDORF B. 1988. *Alte deutsche Berufsamen und ihre Bedeutung*, 2. Auflage, Limburg an der Lahn: C. A. Starke Verlag.
- GÓRNOWICZ H. 1992. *Słownik nazwisk mieszkańców Powiatu Gdańskiego*, Gdańsk: Uniwersytet Gdański.
- HOOGEWEG H. 1925. *Die Stifter und Klöster der Provinz Pommern*, Bd. II, Stettin: Verlag Leon Sauniers Buchhandlung, 369–389.
- JEŻOWA M. 1961–1962. *Dawne słowiańskie dialekty Meklemburgii w świetle nazw miejscowych i osobowych*, cz. I–II, Wrocław: Ossolineum.
- KLEMPIN R. 1868–1936. *Pommersches Urkundenbuch*, t. I–VII, Stettin: Veröffentlichungen der Historischer Kommission für Pommern.
- KLEMPIN R., KRATZ G. 1863. *Matrikeln und Verzeichnisse der pommerschen Ritterschaft vom XIV bis das XIX Jahrhundert*, Berlin: Mittler's Sortimentsbuchhandlung.
- KOHLHEIM R. & V. 1998. *Das Grosse Vornamen Lexikon*, Dudenverlag: Mannheim–Leipzig–Wien–Zürich.
- KOHLHEIM R. & V. 2000. *Familiennamen. Herkunft und Bedeutung*, Dudenverlag: Mannheim–Leipzig–Wien–Zürich.
- KREJA B. 1998. *Księga nazwisk Ziemi Gdańskiej*, Gdańsk: Wydawnictwo Uniwersytetu Gdańskiego.
- LEMCKE H. (red.) 1919. *Liber beneficiorum Domus Corone Marie prope Rugenwold (1406–1528)*, Stettin: Léon Sauniers Buchhandlung.
- NAUMANN H. 1987. *Familiennamenbuch*, Leipzig: VEB Bibliographisches Institut.
- NAUMANN H. 1994. *Das große Buch der Familiennamen*, Augsburg: Verlagsgruppe Weltbild.
- NIECKULA F. 1971. *Nazwy miejscowe z sufiksami -ov-, -in- na obszarze Wielkopolski i Małopolski*, Wrocław: Wrocławskie Towarzystwo Naukowe, Ossolineum.
- NIEMEYER M. 2001. *Greifswalder Beiträge zur Ortsnamenkunde, I: Ostvorpommern, I: Quellen- und Literatursammlung zu den Ortsnamen. Usedom*, Greifswald: Ernst-Moritz-Arndt-Universität.
- NIEMEYER M. 2002. *Greifswalder Beiträge zur Ortsnamenkunde, IV: Rügen II: Quellen- und Literatursammlung zu den Ortsnamen*, Greifswald: Ernst-Moritz-Arndt-Universität.
- RYMUT K. 1999–2001. *Nazwiska Polaków. Słownik historyczno-etymologiczny*, t. I–II, Kraków: Wydawnictwo Naukowe DWN.
- RYMUT K. (red.) 1996–2003. *Nazwy miejscowe Polski. Historia, pochodzenie, zmiany*, t. I–V, Kraków: Instytut Języka Polskiego PAN, Wydawnictwo Naukowe PWN.
- RZETELSKA-FELESZKO E., DUMA J. 1985. *Dawne słowiańskie nazwy miejscowe Pomorza Środkowego*, Wrocław: Instytut Słowianoznawstwa PAN, Ossolineum.

- SCHLIMPERT G. 1978. *Slawische Personennamen in mittelalterlichen Quellen zur deutschen Geschichte*, Berlin: Akademie-Verlag.
- ŚLABIG A. 2002. Święta Góra i klasztor Marienkron koło Darłowa, [w:] *Sławno i Ziemia Sławieńska. Historia i Kultura*, W. Łysiak (red.), Poznań: Wydawnictwo Eco, 67–78.
- SOLARSKA A. (red.) 2001. *Hugo Lemcke 1835–1925. Materiały z polsko-niemieckiego seminarium naukowego w Książnicy Pomorskiej 5 grudnia 2000*. Monumenta Pomeranorum, t. I, Szczecin: Książnica Pomorska.
- TASZYCKI W. (red.) 1965–1987. *Słownik staropolskich nazw osobowych*, t. I–VII, Kraków–Wrocław: Ossolineum.
- ZODER R. 1968. *Familiennamen in Ostfalen*, t. 1–2, Hildesheim: Georg Olms Verlagsbuchhandlung.

Skróty i znaki

ap.	apelatyw (wyraz pospolity)
b.n.	bez nazwy
b.r.	bez roku
dniem.	dolnoniemiecki
fryz.	fryzyjski
gen.	<i>genetivus</i> (dopełniacz)
germ.	germański
gr.	grecki
hebr.	hebrajski
im.	imię
jw.	jak wyżej
k.	koło
łac.	łaciński
M-VP	Mecklenburg–Vorpommern (Meklemburgia–Pomorze Przednie)
n.	nazwa
nazw.	nazwisko
niem.	niemiecki
n.m.	nazwa miejscowa
n.o.	nazwa osobowa
n.t.	nazwa terenowa
ob.	obecnie
pol.	polski
pom.	pomorski
por.	porównaj
pow.	powiat
słow.	słowiański
stsas.	starosaski
stwniem.	staro-wysoko-niemiecki
suf.	sufiks
śrdniem.	średnio-dolno-niemiecki

śrwniem.	średnio-wysoko-niemiecki
→	odsyłacz
†	rok śmierci
*	forma rekonstruowana

Personennamen der Bewohner der Gemeinde Pustamin im *Liber Beneficiorum Domus Coronae Marie Prope Rugenwald* (1406–1528)

Zusammenfassung

In meinem Artikel erfasse ich 42 Personennamen, die im *Liber...* genannt werden und die mit folgenden Ortschaften der Gemeinde Pustamin verbunden sind: Alt Kuddezow, Dörsenthin, Jershöft, Neuenhagen, Karzin, Krolow, Lanzig, Masselwitz, Meitzow, Natzmershausen, Pennekow, Peest, Rützenhausen, Stemnitz und Vietzkerstrand (besteht nicht mehr). 9 Personen haben nur Vornamen, 30 Vor- und Nachnamen, 3 nur Nachnamen. Die Aufzeichnung stammt aus der Zeit der Gestaltung von Namen in Form von Vor- und Nachnamen. Man trifft auf analytische Konstruktionen wie Vorname + Ortsname, z.B. Lemmeke de Carczyn, Lupi de Corlin.

Frauen trugen meistens nur einen Namen, den Nachnamen. Oft sind die Bezeichnungen nur Ableitungen von männlichen Anthroponimen, entstanden durch Namen in der Genitivform (z.B. vxor Glurth Belowen, vxor Hinrik Belowen, mater Ewald Visschers, vxore Hans Heynen, filia Lupi de Corlin, Tylze vxor relicta, Tydeke Schrodgers, relicta Wighers) oder von Adjektiva (z.B. Belowsche, filia Swolowesschen, Swolomesche relicta Schulteti). Der Frauenstatus wurde oft durch die männliche Relation ausgedrückt, z.B. meter Ewald Visschers, Anna vxor Gherardi Belowen, vxore Hurok Belowen, Claus Visscher cum vxore sua, Pawel Reddemer cum vxore Ghertrude (Frau), Anna relicta Gherd Belowen, relicta Hermen Bantzyn, Anna relicta Gherd Belowen, Swolawesche relicta schulteti, Tylse relicta Hincze Schevers, relicta Wighers (Witwe), filia Lupi de Corlin (Tochter).

Die Vornamen der genannten Personen stammen meistens aus der Bibel, vornehmlich aus der Tradition des Alten Testaments. Die Namen sind hebräischer Herkunft (Johannes, Jorden), griechisch (Anna, Nicolaus, Katharina, Peter) oder lateinisch (Laurens), oft sind sie verdeutscht worden (Clawes, Hans, Tilse, Tymme). Die meisten Namen sind germanischer Herkunft: Ewald, Gherardi, Gherd, Gherth, Henniuk, Hermen, Hinrik, Hyncze, Leusmeke, Tydeke, Tymme, Wighers, Estritt nur ein slawische Name auf (Tesslaff). Dies lässt darauf schließen, dass vielen Bewohner dieses Gebietes das Bewusstsein einer ethnischen Abstammung verloren gegangen ist.

Die Nachnamen sind vorwiegend deutscher und slawischer Abstammung. Die letzteren meistens in schon verdeutschter Form, z.B. Jeske, Lole, Mileke, Tetz, Tesslaff. Sie sind auch mit der Semantik der Umgebung verbunden. In der Gruppe der von Ortsnamen abstammenden Namen sind deutsche (Grand, Papenhaghen) und slawische vorherrschend (Bantzyn, Below, Gysen, Swalowesche). Beachtenswert ist, dass viele Nachnamen von Ortsnamen herkommen, die nur in Pommern auftreten. Es zeugt davon, dass die deutschen Siedler im 13. u. 14. Jh. nach Pommern ohne Zweitnamen gekommen, dass sie ihren Nachnamen erst hier dazugenommen haben.